

כמו אמנו ותמד ושאר הבחורים והבתולות...

בספר החלום ושברו מאת אליעזר בן-יהודה (ראו: ספרים) מספר מחייה הלשון העיברית על הפעם הראשונה שבה דיבר בחייו עיברית:

ובאחד החצות של פאריז, באחד בתי-הקהוה ברחוב בולוור מונמארטר, סחתי עיברית בפעם הראשונה עם אחד ממכרי, בשבתנו אצל שולחן עגול, שעמדו עליו שתי כוסות קהווה שחור, והקולות התמתחים של זו הלשון המזרחית העתיקה, המתה, התערבו בתוך שאון הקולות העלילים של הלשון הצרפתית החיה, היפה, העשירה... בפעם הראשונה סחתי אז עיברית. הן אומנם עוד בימים הראשונים של ההשכלה שלי באחת העיירות הקטנות של ליטא, אחרי אשר טעמתי את הטעם הראשון של הסיפורת החדשה, אחרי קראי בסתר את, אהבת ציון, ואת, אשמת שומרון, התעוררה בנפשי תשוקה גם לדבר עיברית, ממש כמו אמנו ותמר ושאר הבחורים והבתולות שנפגשתי בעולם החדש ההוא, ומפעם לפעם הייתי יוצא עם אחד מחברי, שידע סודי ונחטף (והתחמק) גם הוא מחוץ לעיר בשדה ובהיחבא, בניגונה, בפחד ורעדה, פן ישמעו הבריות, סחנו בלשון הקודש. אבל זה היה מעשה ילדות. סחנו על אהבת אמנו ותמר ועל תעלולי עזריקם וכיוצא בדברים כאלה, ופעמים על מעשים קטנים מתוך ד' אמות של עולמנו הקטן, הצר והדל. אבל עתה זה היה מעשה מזויני, בעצם המרכז המזויני של העולם הגדול, בתוך שאון החיים המדיניים בכל תוקפם, וסחתי על המאורעות המדיניים הגדולים ועל מעשי החיים הגדולים, וכל זה בעיברית!

ההיסטוריה. בימים אלה, ראתה אור, תיזכר מרתקת בנושא תחיית הלשון העיברית, רית, מיבחר כתבים בענייני לשון, פרי דיברי ההקדמה של ד"ר סיוון מעניקים לדרכו ולתרומתו של אליעזר בן-יהודה, את ממד הזמן, ומביאים לקרא את ספר קור פלא תחיית הלשון העיברית. דומה שאליעזר בן-יהודה, עובר את מיסגרות שר-ההיסטוריה, כענק של תרבות, שאין

אליעזר בן-יהודה מעשה סדיני

דומה לו בכל התרבויות האחרות, וכמה מהגדרותיו של סיוון, מבהירות זאת: "פעילותו הבלשנית של בן-יהודה הייתה צמודה לפעילותו המדינית. הוא ראה כי תחיית הלשון, חלק בלתי-נפרד ותנאי הכרחי לתחיה הלאומית. בכל יצירתו הכתובה, שילב את מאבקו המדיני והציבורי במאבקו להחיית השפה ולהשלת הדרי כור. פעילותו המחקרית נשאה אופי שיש שורף את אוצרות הלשון כסיפורת לדורו, תיה, לברר את משמעי המילים ואת גילי נולדתו כמרוצת הזמן, ולשטוח את החומר הזה לפני הציבור, ואף להוסיף עליו משלו, כדי שישתמש בו בחייו יום-יום, בכית"ה הספר, כסיפורת ובעיתונות. בעבודת הכי שרת הלשון לצורכי החיים החדשים הירר בה לעסוק בחקר האטימולוגי של שורשים ומילים, והישווה אותם למקבליהם בלשונות שמויות אחרות שלמד אנכ עבודתי; ארמית, פורית, ערבית. כמאמרים המדעיים המעטים שפירסם לא ביקש נגלות חרי שות ונצורות, אלא להוסיף, לברר וללכך את יסודות התפתחות הלשון העיברית וללמד וכות על הפעולות להרחבה וליצור רה חדשה, וכן לכוון את שלב המעבר מלשון סיפורתית ללשון הדיבור..."

מיבחר כתבים זה של אליעזר בן-יהודה בענייני לשון, עלול להרתיע בשל כותרת המישנה שלו קוריים רבים, שאין עניינם מתמצה בלשון, אלא שקובץ אינו מחי קר מדעי יבש, אלא ספר מרתק, החושף מעט, מעולמו של אדם בודד, שיצא להי

לחם נגד ההיסטוריה, והלשון שכולנו משרו-חיים בה, היא העדות לניצחוננו של בן-יהודה את ההיסטוריה. הקובץ בלויית הי הערות וההארות. מעניק מעט משיעור קור מתו של אדם זה.

בתרבות הישראלית בה הפך אליעזר בן-יהודה לפיומן בינוני של מיצעד הפיון-מונים העבריים, מן הראוי לצרכני העיברית לבוא בהיכלו של ספר זה, ולצאת בין עמודיו למסע המופלא של מאבקי הי לשון שאותם עבר אליעזר בן-יהודה, ולשוב ולחיות את הפלא של התחדשות לשון זו.

תלעי תרבות

עליבות לשמה

ניוון עיתונאית, שטיחות ועליבות לשמה מלווים באחרונה את מישדר הטלוויזיה עלי כותרת בעריכתו של מתי רבן (שהחליף את הנינא אמרין). תהליך זה ניכר בהתייחסות לה זוכה הסיפורת הי עיברית בשבועיים הראשונים לחלוף-המישמרות הכפוי הזה.

בתחילה נראה הדבר כמיקרה, כאשר הובאה גבי אלמונית המתפרנסת מהשגחה על עבודות השירותים במישרד החקלאות, גבי שהציג מני פאר כמשררת צמחה במישרדנות משרד ממשלתי. מן ההר היה לא צמחה דליה רביקוביץ חדשה, או יונה זולך מתוחכמת, ואפילו לו זלדה מישחורת. מן ההר יצא עכבר, שבעיב רית מגומגמת קראה שירים אינפנטיליים בשבח השר שמעסיק אותה.

בשבוע השני הובאה אלמונית נוספת, הפעם צעירה, שבעיברית עלגת. סיפרה שחיברה ספר אודות... מייק-בראנט. אותה גברת סיפרה אפילו, שעל כתיבה-יה של עברה המורה לסיפורת שלימדה אותה ב"ית-הספר. עד כאן, ניתן לשאת את הי תחלוא. אך כאשר פנה אליה המנחה, דן מרגלית ושאל למוטו, שמצאה לסיפרה, סיפרה הגברת הנ"ל, שהיא בדקה את כל מה שניכתב בעיברית על המוות, ולאור מימצאיה היא בחרה בשיר של אורי צבי גרינברג.

פועל כאן איזה מיכאניזם פסיכופאטי. בשבוע הבא, תציג תוכנית זו מן הסתם, את נהגו של שר האוצר שחיבר ספר על חי המין של ברוך שפינוזה, או את שר מר הסף של שרי-הפנים שחיבר ספר פו-זות מיניות לפי מיספרי תעודות הויהווי, או ספר של מעריצה עיוורת של אלווים פרסלי, שתחשוף את הרכב נוסחת הגרזי שהזמר המנוח מרח על שערותיו.

האם ישנו מישור ברשות-השידור ש איכפת לו? האם הריפורטאר ה"תרבו" ת"י הזה נעשה על-מנת לספק את צרכיו של חבר הנהלת רשות-השידור אהרון פאי פו? אם לא זה וזה, מטב שעורכה החדש של עלי כותרת ישמור את טעמו התרבותי למאדוימים המישפחתיים שלו, ולא יציף את העם הזה בניוון, שטיחות ועליבות תרי בותיים לשמם.

אוריאנה פאלאצ'י, מחברת ראינות עם ההיסטוריה בפתיחת סיפרה מיכתב לילד אשר לא נולד * שראה אור החודש בתירי גום לעיברית.

פאלאצ'י, עיתונאית, הרפתקנית, סופרת ולוחמת על זכויות האדם, לידת פירנצה, איטליה, שלחמה כילדה בפאשיזם של מרי סוליני. היא השלימה לימודים באוניברסיטה, כתבה על הוליבוד דרך חור המגני עול, ערכה סיבוב סביב העולם לצורך הכי נת ספר על נשים תחת הכותרת המין המיוותר. גילה פרשת יחסים מורכבת עם אלכסנדר פופולוס, פטריוט יווני, ממתנגדי מישטר הקולונלים, שנהרג בתאונת-ידרכים "מיסחורית". פאלאצ'י היא כשרון סיפ-רותי, רב עוצמה, תושיה ומקוריות. בימים אלה נישפת פאלאצ'י באיטליה, על הע' למת עובדות מישפטיות. לטענתה, מצוי בידיה חומר המעיד על כך שבמאי הסר' טים הנודע, פאולו פאזוליני לא ניצחה

אוריאנה פאלאצ'י החיים נמשכים לנצח

ספרים

החלום ושברו

קשה להאמין היום, בסוף שנת 1978, כי לפני פחות ממאה שנה לא דיברו עדיין עיברית, ולשוננו הייתה כלואה בין עשי הספרים. לעיתים הזמן משכיח את פלאי עטו של מחייה הלשון העיברית אליעזר בן-יהודה, בצירוף הערות של הבלשן ד"ר ראובן סיוון *.

* אליעזר בן-יהודה, "החלום ושברו", הודיד וצירף מבוא והערות ראובן סיוון, ספרית דורות, הוצאת מוסד ביאליק, 251 עמודים (כריכה רכה).

בתוך

תזמורת מקבלי טובות ההנאה של לאה פורת

היהודית — בשירות אלי אייל; תנוך

לאה פורת מועצה חדשה

ברטוב; פרופסור נורית גוברין, שהייתה חברה במועצה הקודמת ומיעטה להשתתף בישיבות; חנניה גיבשטיין, אחיו של יעקב אגם, מיכל זמורה-כהן, מנהלת מחלקת המוסיקה ברדיו, המקיימת פרויקטים משר תפים עם המועצה; עורך-הדין חזן, יועץ מישפטי של אגודת הקומפוזיטורים והמלחינים; גים; פרופסור יוסף טל, מלחין הנהנה מכספי המועצה; אלישבע כהן, עוצרת במוסיאון ישראל; הרב ישראל מאיר לאו; ב"י מיכלי, מעסקני אגודת הסופרים; חנה מרון מהתיאטרון הקאמרי; לאה פורת; מוקי צור מהתנועה הקיבוצית; עודד קוט" לר מתיאטרון חיפה; ליא קניג מתיאטרון הבימה; הרבב זה שנספחת לו רשימה של עוד עשרות אחדות של אנשים, שלא זכו לי הותר עד כה, רישום כלשהו בתרבות הישראליה, מעיד על הפיכת המועצה לתרבות ואמנות, החולשת על סכום, שיהיה השנה 300 מיליון ל"י בקירוב. גוף פיקטיבי, שימלא את צורכי התרבות של המימסד, ולא של החברה הישראלית כולה.

ביום רביעי הקרוב, ה-20 בדצמבר '78, בשעה שבע בערב, תתקיים במוסד וא"ר ליר בירושלים, המליאה הראשונה של המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, בהר כבה החדש, בהנהלתה הוותיקה של הגברת לאה פורת. יש בכוחו של הרכב זה להעיד כאלף עדים, על מצב התרבות הישראלית בעידן השר זבולרון המר.

אין באפשרותה של מועצה זו להגן על האינטרסים האמיתיים של התרבות הישראליה, ולפי הרכבה נראה שתבריה נבחרו על-מנת להגן על האינטרסים האישיים שלהם ולנגן לצלילי חלילה של הגברת פורת.

על חברי המועצה נמנים: בן ציון אור-גד, המגן על האינטרסים של איגוד המלחינים, אשר נוסף לכך, הוא משמש כי פקח-מוסיקה מטעם מישדר התנוך; אלי אייל, נציג ד"ש בסוכנות היהודית; דוקי טור אריאלי נחום, נציג איגוד הסופרים הדתיים; ישעיהו יבש; פורת; יורם בק, עורך עיתון התעמולה החדש של הסוכנות

עלידי נער שאותו אסף על רקע הומרי סכסואלי, אלא כתוצאה מקנוניה של גור פים שהיו מעוניינים בחיסולו.

מיכתב לילד אשר לא נולד הוא מיפגש ראשון של הקורא הישראלי (למעט סיד-רת ראינות שלה שפורסמה באחד הצהררי גים) עם כתיבתה. בספר היא מתמודדת עם אחת מבעיות היסוד של עולם חדש, שבו נאבקות נשים על מקומן בחברה. הספר כתוב כולו בגוף ראשון, ומציג מעולמה של אשה הנאבכת עם מעמדה, ומגלה ש' התעברתה. האשה מתייחסת להריון, ולייצר האמהות, כאל עניין של בחירה, ולא של כפייה. בהתחלה היא מנסה להפיל את הולדה, אך כאשר מבהיר לה רופא הנשים, כי ההפלה היא בלתי-יחוקית, היא מחליטה להאביא את התינוק לעולם מתוך בחייה, ולהעניק לו את כל אהבתה.

אולם הולד מת ברחמה של המספרת, והיא מתמלאת בתחושות אשם, ושואלת את עצמה שאלות כמו: האם האבד הילד

* אוריאנה פאלאצ'י, "מיכתב לילד אשר לא נולד", נוסח עיברי; שולמית אהרן-רוך, הוצאת מסדה-פרט, 127 עמודים (כריכה קשה).